

Název předmětu: **Řízení zdrojů v obraně**

Téma: **Finanční kontrola**

Cíl:

Cílem tématu je seznámit studenty s problematikou finanční kontroly ve veřejné správě

Úkoly pro samostatnou práci:

- 1) Objasněte pojem finanční kontroly, definice, funkce.
- 2) Popište systém finanční kontroly.
- 3) Charakterizujte veřejnosprávní kontrolu.
- 4) Objasněte vnitřní kontrolní systém dle zákona o finanční kontrole.

Studijní literatura:

- MRKÝVKA, Petr. *Finanční právo a finanční správa 2. díl*, Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3579-x.
- ŠEBESTOVÁ, Jarmila. *Kontrolní systém veřejné správy a veřejného sektoru*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2008. ISBN 978-80-7248-460-7.
- GRÚŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-474-9.
- Zákon č. 320/2001 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)*, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2011 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákonu o finanční kontrole)*, ve znění pozdějších předpisů
- Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financi-kontrola/system-financni-kontroly>

Obsah:

1. Finanční kontrola – teoretické vymezení
2. Systém finanční kontroly ve veřejné správě
3. Veřejnosprávní kontrola
4. Finanční kontrola podle mezinárodních smluv
5. Vnitřní kontrolní systém

1. Finanční kontrola – teoretické vymezení

Pojem **kontrola** se využívá v téměř všech oblastech společenských, technických či přírodních věd. Zároveň je kontrola součástí všech právních řádů států a je tedy prováděna v nejrůznějších oblastech. Základním principem kontroly je zpětná vazba, sledování správnosti či evidence v průběhu nějaké činnosti. Druhů kontrol je mnoho např. kontrola finanční, správní, parlamentní, účetní, externí.¹

Dle Šebestové je manažerská funkce kontrolování zaměřena na měření a korigování vykonané práce, aby bylo jisté, že plány budou plněny a cílů dosaženo. Plánování a kontrolování spolu souvisejí, přesto je metodicky vhodné obě funkce při výkladu oddělovat.²

Kontrola zahrnuje tři základní řídicí funkce, a to počátek kontroly; jádro kontroly (komparace zamýšleného a skutečného stavu) a konec kontroly (vyjasnění zamýšlených a skutečných příčin, které vedly k výsledku).

Často je také kontrola chápána jako komplex činností skládající se ze čtyř základních druhů činností – etap:

- Zjištění skutečného stavu;
- Zjištění závazného stavu;
- Porovnávání provedení se záměrem s cíli zjištění jejich shody či neshody;
- Objasnění příčin shody či neshody mezi provedením a záměrem.

S výše uvedenými etapami kontrolních činností souvisí i jednotlivé funkce kontroly, protože je také důležité stanovit, jakým způsobem či formou bude kontrola vykonána:

- **Poznávací funkce** – pro stanovení cíle je třeba znát rozhodné skutečnosti.
- **Zjišťovací funkce** – zjištění odchylek a jejich odstranění.
- **Hodnotící funkce** – je úkolem kontrolních orgánů.
- **Nápravná funkce** – přijímání různých opatření v důsledku porušování právních norem.³

Finanční kontrola

Finanční kontrola je subsystémem kontroly, jejíž náplní je především kontrola finančního řízení a nakládání s finančními prostředky. Tato finanční činnost může být realizována jak v oblasti veřejnoprávní (státními subjekty), tak i v oblasti soukromoprávní.

¹ MRKÝVKA, P. a kol. *Finanční právo a finanční správa 2. díl*, Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 337.

² ŠEBESTOVÁ, Jarmila. *Kontrolní systém veřejné správy a veřejného sektoru*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karvině, 2008. ISBN 978-80-7248-460-7.

³ MRKÝVKA, P. a kol. *Finanční právo a finanční správa 2. díl*, Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 338, 339.

„**Finanční kontrolu** chápeme jako činnost příslušných státních a jiných orgánů, jejímž obsahem je porovnávání daného stavu v jednotlivých oblastech finančních vztahů se stavem, který předpokládají platné finančněprávní předpisy v zájmu zjištění příčin, proč se daný stav nekryje s předpokládaným stavem a stanovení opatření na odstranění takového nesouladu.“⁴

Finanční kontrolu lze rozlišovat z mnoha hledisek:

- v zaměření na rozsah kontroly ji lze dělit na *komplexní* a *dílčí*;
- podle vztahu rozhodnutí a jeho následkům pak na kontrolu *koncepční* a *operativní*;
- dle množství pozorovaných jevů na kontrolu *globální* a *individuální*;
- kontrolu lze dělit na *vnitřní* a *vnější* a to ve vztahu kontrolujícího subjektu a dané kontrolující činnosti;
- podle toho jak se získávají informace, jde o kontrolu *přímou* a *nepřímou*;
- dle časového hlediska, dělíme kontrolu na *předběžnou*, *průběžnou* a *následnou*.
- s předchozím dělením úzce souvisí kontrola *soustavná* a *občasná*, neboť určuje dobu trvání kontroly.⁵

2. Systém finanční kontroly

Systém finanční kontroly v České republice (dále ČR) je upraven následujícími dokumenty:

- Zákon č. 320/2001 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)*, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., *o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)*, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška zahrnuje nezbytnou právní regulaci kontrolních postupů v oblasti řízení veřejných financí a správy veřejných prostředků s využitím dosavadních nejlepších mezinárodních zkušeností.

Finanční kontrola má za cíl zajistit finanční řízení a nakládání s veřejnými prostředky tak, aby byly vynaloženy hospodárně, účelně a efektivně. Tím slouží k ochraně veřejných prostředků před zneužitím. Systém se skládá ze tří podsystémů:

- **veřejnosprávní kontrola** - finanční kontrola skutečností rozhodných pro hospodaření s veřejnými prostředky, zejména při vynakládání veřejných výdajů včetně veřejné

⁴ GRUŇ, L. *Finanční právo a jeho instituty*, Praha: Linde Praha, a. s., 2004 s. 229.

⁵ MRKÝVKA, P. a kol. *Finanční právo a finanční správa 2. díl*, Brno: Masarykova univerzita, 2004 s. 351, 352.

finanční podpory u kontrolovaných osob, a to před jejich poskytnutím, v průběhu jejich použití a následně po jejich použití;

- **vnitřní kontrolní systém** - probíhá uvnitř každé organizace veřejné správy jako integrální součást jejího řízení. Skládá se z řídicích kontrolních mechanismů a interního auditu;
- **systém finanční kontroly vykonávané podle mezinárodních smluv** - systém zahrnuje finanční kontrolu zahraničních prostředků vykonávanou mezinárodními organizacemi podle vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána.

Systém finanční kontroly dopadá na celou veřejnou správu, tedy nejen na výkon státní správy ale i na výkon samosprávy. Obce a kraje mají v tomto systému obdobné povinnosti jako ministerstva.⁶

Obrázek 1 Systém finanční kontroly

Zdroj: Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

Hlavní cíle finanční kontroly

Hlavními cíli finanční kontroly je prověřovat:

- dodržování právních předpisů a opatření přijatých orgány veřejné správy v mezích těchto předpisů při hospodaření s veřejnými prostředky k zajištění stanovených úkolů těmito orgány,

⁶ Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

- zajištění ochrany veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům způsobeným zejména porušením právních předpisů, ne hospodárným, neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky nebo trestnou činností,
- včasné a spolehlivé informování vedoucích orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích, o jejich průkazném účetním zpracování za účelem účinného usměrňování činnosti orgánů veřejné správy v souladu se stanovenými úkoly,
- hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy.⁷

Organizační zajištění finanční kontroly

Odpovědnost za organizování, řízení a zajištění přiměřenosti a účinnosti finanční kontroly mají vedoucí orgánů veřejné správy v rámci své řídicí pravomoci, přičemž jsou povinni zejména:

- organizovat finanční kontrolu tak, aby byla zajištěna přiměřená jistota, že tato kontrola podává včasné a spolehlivé informace o hospodaření, které jsou podkladem pro zajištění účinného řízení výkonu veřejné správy při plnění schválených záměrů a cílů, dbát, aby finanční kontrolu vykonávali zaměstnanci s kvalifikačními předpoklady, kteří jsou zároveň bezúhonní a u nichž nehrozí střet zájmů podle zvláštních právních předpisů;
- zajistit, aby byly vyloučeny nežádoucí zásahy směřující k ovlivnění zaměstnanců vykonávajících finanční kontrolu;
- sledovat a vyhodnocovat výsledky finanční kontroly a při zjištění nedostatků neprodleně přijímat konkrétní opatření k nápravě.⁸

Subjekty kontroly ve veřejné správě

Mezi subjekty kontroly ve veřejné správě patří subjekty oprávněné a povinné.

- **Oprávněnými** subjekty jsou zpravidla orgány veřejné správy, tedy kontrolní orgány, které mají pravomoc vykonávat finanční kontrolu u subjektů povinných.
- Za subjekty **povinné** považujeme kontrolované osoby, kterými mohou být jak osoby fyzické, tak i právnické, které jsou žadateli o veřejnou finanční podporu nebo jejími

⁷ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 4 odst. 1.

⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 5.

příjemci. Kontrolovanou osobou je i zahraniční fyzická či právnická osoba, za předpokladu, že podniká na území ČR a je příjemcem veřejné finanční podpory.⁹

- Dále mezi subjekt kontroly lze řadit **osobu povinnou spolupůsobit** při výkonu finanční kontroly. Jedná se o fyzickou nebo právnickou osobu podílející se na dodávkách zboží nebo služeb hrazených z veřejných výdajů nebo z veřejné finanční podpory.

Vymezení základních pojmů dle zákona o finanční kontrole

- **Orgánem veřejné správy** se rozumí organizační složka státu, která je účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu, státní příspěvková organizace, státní fond, územní samosprávný celek, městská část hlavního města Prahy, příspěvková organizace územního samosprávného celku nebo městské části hlavního města Prahy a jiná právnická osoba, zřízená k plnění úkolů veřejné správy zvláštním právním předpisem nebo právnická osoba, zřízená na základě zvláštního právního předpisu, která hospodaří s veřejnými prostředky.
- **Vedoucím orgánem** veřejné správy se rozumí osoba či orgán, který je oprávněný jednat jménem státu, územního samosprávného celku nebo fyzické či právnické osoby.
- **Veřejnou finanční podporou** mohou být dotace, příspěvky, návratné finanční výpomoci a další prostředky, které jsou poskytnuty ze státního rozpočtu, z rozpočtů územních samosprávných celků a z rozpočtů jiných právnických osob, státního fondu, státních finančních aktiv. Dále tím mohou být také státní záruky či finanční podpora formou slevy na dani, osvobození od cla, prostředků Národního fondu nebo finanční zdroje poskytnuté ze zahraničí prostřednictvím mezinárodní smlouvy.
- **Poskytovatelem veřejné finanční podpory** je orgán veřejné správy, který má dle právních předpisů pravomoc poskytovat tuto podporu.¹⁰

Kontrolní metody uplatňované při výkonu finanční kontroly

Kontrolní metody slouží k zajištění objektivnosti a úplnosti informací o tom, zda orgán veřejné správy a jeho zaměstnanci plní stanovené úkoly a také zda kontrolovaná osoba plní požadavky, které jsou předmětem dané finanční kontroly.

Při výkonu finanční kontroly se používají tyto kontrolní metody:

- a) zjištění skutečného stavu hospodaření s veřejnými prostředky a jeho porovnání s příslušnou dokumentací,

⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 2.

¹⁰ Tamtéž.

- b) sledování správnosti postupů při hospodaření s veřejnými prostředky,
- c) šetření a ověřování skutečností týkajících se operací,
- d) kontrolní výpočty,
- e) analýza údajů ve finančních výkazech nebo jiných informačních systémech a vyhodnocení jejich vzájemných vztahů.¹¹

- **Kontrolní metoda porovnání** slouží k porovnání záměrů a cílů se skutečným stavem dané prověřované činnosti. Je tedy porovnáván skutečný stav se stavem uvedeným v evidencích, automatizovaných informačních systémech, hlášeních, finančních a statistických výkazech a v ostatní dokumentaci. Tato metoda prověřuje, zda se nevyskytují odchylky mezi zjištěnými informacemi o hospodaření orgánu veřejné správy, právnické nebo fyzické osoby s veřejnými prostředky.
- **Kontrolní metoda sledování** ověřuje, zda jsou podmínky a postupy v souladu s principy hospodárnosti, efektivity a účelnosti a zda jsou dodržovány orgány veřejné správy a jejich zaměstnanci. Skutečný stav je zjišťován měřením hodnot a pozorováním procesů.
- **Kontrolní metoda šetření** a ověřování zjišťuje, zda byly dosaženy stanovené cíle a záměry při uskutečňování všech operací.
- **Kontrolní metoda kontrolních výpočtů** využívá matematických úkonů, které ověřují a vyhodnocují informace o prověřované činnosti orgánů veřejné správy nebo právnických či fyzických osob. Zjištění získané při výpočtech se porovnávají s číselnými hodnotami ve výkazech o plánovaných, připravovaných nebo uskutečňovaných operacích.
- **Kontrolní metodou analýzy** se zkoumají a vyhodnocují odchylky od hodnot, které jsou obvyklé pro obdobné operace (například četnost či výdajové nebo časové náročnosti daných operací).¹²

Kontrolní postupy

Kontrolními postupy jsou uspořádané úkony finanční kontroly, prostřednictvím kterých se na základě zvolených kontrolních metod shromažďují, třídí, vyhodnocují a dokumentují významné informace.

- **Schvalovací postupy** zabezpečují prověření podkladů připravovaných operací. Pokud jsou zjištěny nedostatky, dané operace jsou pozastaveny, až do doby jejich odstranění.

¹¹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 6.

¹² Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2011 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 2až 6.

- **Operační postupy** zajišťují úplný a přesný průběh operací až do jejich konečného vypořádání a vyúčtování. Zahrnují i kontrolní techniky při prověřování jejich dokumentace a sestavování účetních, jiných finančních a statistických výkazů, hlášení a zpráv.
- **Hodnotící postupy** slouží k posouzení údajů o provedených operacích, které jsou ukládány v zavedených informačních systémech, nebo jsou obsaženy v účetních či jiných výkazech. Dále zde probíhá porovnání údajů se schválenými rozpočty a vyhodnocení jejich důsledků na celkové hospodaření.
- **Revizní postupy** jsou zaměřeny na prověření správnosti vybraných operací, dále slouží k funkčně a organizačně nezávislému vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti finančních kontrol zavedených v rámci systému řízení.¹³

3. Veřejnosprávní kontrola

Veřejnosprávní kontrolu vykonávají Ministerstvo financí ČR (dále MF ČR), správci kapitol veřejného rozpočtu a územní samosprávné celky u podřízených organizací a také u žadatelů a příjemců veřejné finanční podpory. MF ČR vykonává veřejnosprávní kontrolu u:

- organizačních složek státu,
- státních fondů,
- Regionálních rad regionů soudržnosti,
- ostatních státních organizací,
- poskytovatelů veřejné finanční podpory, s výjimkou územních samosprávných celků,
- žadatelů o veřejnou finanční podporu a u příjemců této podpory,
- právnických a fyzických osob, které jsou napojeny do systému řízení nebo využívání prostředků Evropské unie.

Předmětem veřejnosprávní kontroly je kontrola skutečností, které jsou rozhodující pro hospodaření s veřejnými prostředky, zejména při vynakládání veřejných výdajů včetně veřejné finanční podpory u žadatelů a příjemců veřejné finanční podpory. Do systému veřejnosprávní kontroly spadá i výkon auditu podle přímo použitelných předpisů Evropské unie v odpovědnosti Auditního orgánu.¹⁴

¹³ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 6 odst. 2

¹⁴ Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

- **Předběžná kontrola** posuzuje, zda plánované a připravované operace jsou v souladu s právními předpisy, uzavřenými smlouvami, schválenými rozpočty a ostatními dokumenty, které využívají veřejných prostředků.
- **Průběžná kontrola** prověřuje, zda kontrolované osoby neporušují stanovené podmínky či postupy schválených operací. Dále zda dané osoby evidují zápisy v příslušných informačních systémech řádně a včas.
- **Následná kontrola** se vykonává až po vyúčtování operací. Kontrolní orgány především sledují, zda údaje o pohybu veřejných prostředků odpovídají skutečnosti. Jestli jsou dodržovány principy hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti. Výsledky z následné kontroly slouží jako podklad k ověřování účinnosti a přiměřenosti systémů finanční kontroly.¹⁵

Podávání zpráv o výsledcích finanční kontroly

MF ČR předkládá vládě návrh státního závěrečného účtu spolu s roční zprávou o výsledcích finančních kontrol. Současně daná zpráva je předložena Nejvyššímu kontrolnímu úřadu. Orgán veřejné správy předkládá roční zprávu o výsledcích finančních kontrol MF ČR. Kontrolní orgány mají za povinnost informovat MF ČR, pokud dojde v průběhu finanční kontroly k **závažnému zjištění** (§ 22 odst. 5 zákona o finanční kontrole), časová lhůta je stanovena na období do jednoho měsíce od skončení dané finanční kontroly.¹⁶

4. Finanční kontrola podle mezinárodních smluv

Zahrnuje jen kontrolu prováděnou ze strany mezinárodních organizací podle mezinárodních smluv v případě, že tyto mezinárodní organizace poskytují na území ČR finanční prostředky. Ustanovení mělo význam zejména v době před vstupem ČR do Evropské unie. V současnosti může jít například o kontrolu prováděnou ze strany Severoatlantické aliance. Severoatlantická aliance v rámci svých promočních a výzkumných programů nabízí účastníkům z členských i nečlenských zemí možnosti finanční účasti na akademických projektech, vědecké spolupráci či aktivitách nevládních organizací. Na základě mezinárodních dohod, kterými je ČR vázána, musí být těmto mezinárodním organizacím umožněno ověřování nebo poskytnuta spolupráce při prověřování poskytovaných prostředků.¹⁷

¹⁵ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 11

¹⁶ Tamtéž § 22

¹⁷ Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

Pravidla pro výkon finanční kontroly podle mezinárodních smluv

- Pokud je to stanoveno mezinárodní smlouvou, kterou je ČR vázána, mohou vykonávat mezinárodní organizace svými kontrolními orgány nebo určenými zmocněnci finanční kontrolu podle tohoto zákona v rozsahu a za podmínek, které daná smlouva stanoví.
- Mezinárodní organizace v stanoveném rozsahu a dle určených podmínek na základě mezinárodních smluv jsou oprávněny požadovat u orgánů veřejné správy ČR spolupráci při výkonu finanční kontroly.
- V případě, že to mezinárodní smlouva umožňuje, tak orgány veřejné správy ČR požadují záznamy či zprávy od mezinárodní organizace, která prováděla finanční kontrolu. Orgány veřejné správy ČR jsou povinny vůči MF ČR poskytnout všechny informace o finančních kontrolách, které dané orgány poskytly mezinárodním organizacím.¹⁸

5. Vnitřní kontrolní systém

Vnitřní kontrolní systém probíhá uvnitř každé organizace veřejné správy jako integrální součást jejího řízení a skládá se z *řídících a kontrolních mechanismů* a *interního auditu*.

Řídícím a kontrolním mechanismem se rozumí jakékoli opatření nebo postup přijatý za účelem poskytnutí přiměřeného ujištění, že rizika související zejména s hospodařením s veřejnými prostředky jsou ošetřena. Řídícím a kontrolním mechanismem tak může být např. řízení rizik, procesy řídicí kontroly, nastavení podpisových oprávnění, opatření organizační povahy nebo reporting.

Za nastavení vnitřního kontrolního systému je odpovědný každý vedoucí zaměstnanec, který je povinen:

- Stanovit rozsah odpovídajících pravomocí a odpovědností vedoucích a ostatních zaměstnanců při nakládání s veřejnými prostředky.
- Zajistit oddělení pravomocí a odpovědností při přípravě, schvalování, provádění a kontrole operací.
- Zajistit, aby o všech operacích a kontrolách byl proveden záznam a vedena příslušná dokumentace.
- Přijmout veškerá nezbytná opatření k ochraně veřejných prostředků.
- Zajistit hospodárné, efektivní a účelné využívání veřejných prostředků.

¹⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 24.

- Sledovat a zajišťovat plnění rozhodujících úkolů orgánu veřejné správy k dosažení schválených záměrů a cílů.¹⁹

Vnitřní kontrolní systém v orgánech veřejné správy tvoří:

- řídicí kontrola;
- interní audit.

Řídicí kontrola

Řídicí kontrola je součástí vnitřního řízení orgánu veřejné správy. Kontrola začíná přípravou operací před schválením, pokračuje průběžným sledováním daných operací a končí vypořádáním a vyúčtováním. Následně dochází k ověřování těchto operací, jež se hodnotí s již dosaženými výsledky. Účelem řídicí kontroly je, aby subjekty mající pravomoc rozhodovat, měly dostupné informace potřebné k učinění kvalifikovaného rozhodnutí. Řídicí kontrola probíhá u všech příjmových a výdajových operací. Za její nastavení je odpovědný vedoucí orgánu veřejné správy a je zajišťována odpovědnými vedoucími zaměstnanci. Na procesu schvalování se vedoucí orgánu veřejné správy již přímo podílet nemusí.²⁰

Funkce spojené s řídicí kontrolou:

- **Příkazce operace** je většinou vedoucí zaměstnanec nebo jiný pověřený zaměstnanec, jeho role je schvalovací. U menších organizací je většinou příkazcem operace vedoucí dané organizace, pokud se jedná o ministerstvo či jiné větší organizace, zde je role příkazce operace většinou rozdělena mezi více vedoucích zaměstnanců. U obcí je příkazcem operace nejčastěji starosta.
- **Správce rozpočtu** je určený vedoucí zaměstnanec organizačního útvaru nebo jiný pověřený zaměstnanec, který nese odpovědnost za správu rozpočtu orgánu veřejné správy.
- **Hlavním účetním** je vedoucí zaměstnanec organizačního útvaru nebo jiný určený zaměstnanec, který má odpovědnost za vedení účetnictví.²¹

U orgánu veřejné správy, který nemá víc než 5 zaměstnanců, může být hlavním účetním nebo správcem rozpočtu jiná fyzická osoba než zaměstnanec orgánu veřejné správy.

¹⁹ Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

²⁰ Tamtéž.

²¹ MRKÝVKA, P. a kol. *Finanční právo a finanční správa, 2. díl*, Brno: Masarykova univerzita, 2004. s. 375, 376.

Sloučení funkcí správce rozpočtu a hlavní účetní je možné v případech, kdy je to odůvodněno malou pravděpodobností výskytu nepřiměřených rizik pro hospodaření s veřejnými prostředky, zejména v návaznosti na povahu činnosti orgánu veřejné správy, stanovené úkoly, stupeň obtížnosti finančního řízení, strukturu a počet zaměstnanců.

Předběžná řídicí kontrola je kontrolou plánovaných a připravovaných operací. Tento druh kontroly nepřipouští slučování funkcí. Zajišťuje tedy rozdělení pravomocí uvnitř orgánu veřejné správy a odděluje tak funkci příkazce operací, správce rozpočtu a hlavního účetního. Výjimku tvoří pouze situace, kdy je správce rozpočtu a hlavní účetní jednou osobou, avšak to musí být řádně odůvodněno malou pravděpodobností výskytu nepřiměřených rizik pro hospodaření s veřejnými prostředky. Sloučení funkcí se vyskytuje většinou u malých obcí.²²

Průběžná a následná kontrola je zajišťována uvnitř orgánu veřejné správy vedoucími zaměstnanci organizačních útvarů nebo pověřenými zaměstnanci k hospodaření s veřejnými prostředky. Zjistí-li dané osoby, že s veřejnými prostředky je nakládáno ne hospodárně, neefektivně a neúčelně nebo v rozporu s právními předpisy, oznámí dané zjištění neprodleně písemně vedoucímu zaměstnanci. Vedoucí zaměstnanec má povinnost učinit opatření k nápravě těchto nedostatků, aby byl zabezpečen řádný výkon kontroly.²³

Interní audit

Interní audit je nezávislé přezkoumávání a vyhodnocování operací vnitřního kontrolního systému orgánu veřejné správy, které zjišťuje:

- zda jsou dodržovány právní předpisy, přijatá opatření a stanovené postupy v činnosti orgánů veřejné správy,
- zda rizika vztahující se k činnosti orgánů veřejné správy jsou včas rozpoznána,
- zda jsou přijímána odpovídající opatření k jejich vyloučení nebo zmírnění,
- zda jsou plněna provozní a finanční kritéria.

Audit se zajišťuje funkčně nezávislým útwarem, případně k tomu pověřeným nezávislým zaměstnancem, který je organizačně oddělen od vedení organizace. Provádí též dohled nad vnitřním kontrolním systémem, především nad jeho účinností. Interní audit není zaveden

²² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 26

²³ Tamtéž § 27.

ve všech organizacích. Podle zákona o finanční kontrole může zřizovatel rozhodnout, že u podřízených organizací bude jeho funkce nahrazena výkonem veřejnosprávní kontroly.²⁴

Interní audit je v souladu se zákonem o finanční kontrole trojího druhu:

- a) **finanční audity** zjišťují, zda všechny položky vykázané v účetních či finančních výkazech skutečně zobrazují veškerý majetek a současně i jiné zdroje a řádné hospodaření a nakládání s nimi.
- b) **audity systémů** prověřují a vyhodnocují systémy zajištění příjmů, týkající se orgánů veřejné správy, dále zabezpečení řádné správy a financování veřejných prostředků a v neposlední řadě vymáhání pohledávek.
- c) **audity výkonu** zjišťují, zda jsou jednotlivé operace v souladu s principy hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti, dále je zde prověřována účinnost vnitřního kontrolního systému.²⁵

²⁴ Ministerstvo financí. *Systém finanční kontroly* [online]. 2017 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi/financni-kontrola/system-financni-kontroly>

²⁵ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů § 28.